

ชื่อสารนิพนธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์อุปมาหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย : พระครูศรีปัญญาวิกรม (บุญเรือง ปญฺญาวิโร/เจนทร)
ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์จิรภัทร แก้วกู่ ป.ธ.๕,ป.ศศ.,พธ.บ., ศศ.ม.
วันเสร็จสมบูรณ์ :/สิงหาคม/๒๕๕๖

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีอุปมาของจอห์น อาร์. เซอร์ล (๒) เพื่อศึกษาอุปมาหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และ (๓) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะอุปมาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาตามแนวคิดและทฤษฎีของจอห์น อาร์. เซอร์ล

ผลการศึกษาพบว่า

จอห์น อาร์. เซอร์ล จำแนกการใช้ภาษาออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรกคือการใช้ภาษาให้มีความหมายตามตัวอักษร ลักษณะที่สองคือการใช้ภาษาให้มีความหมายตามที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ อุปมาจัดเป็นการใช้ภาษาตามลักษณะที่สอง ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ S=Subject, P=Predicate และ R=Reality เขียนเป็นโครงสร้างประโยคคือ S is P ส่วนความหมายอุปมาเขียนโครงสร้างเป็น S is R ความหมายของอุปมานั้น ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้ใช้ และลักษณะความสัมพันธ์ภายในประโยค ซึ่งจอห์น อาร์. เซอร์ล เสนอหลักการไว้ ๕ ประการ เป็นเกณฑ์สำหรับการพิจารณาความหมาย

สำหรับอุปมาหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ใช้ตัวอย่างจากคัมภีร์ทีฆนิกาย และคัมภีร์มัชฌิมนิกายเป็นหลัก ซึ่งทั้งสองคัมภีร์นี้ พบอุปมาหลายลักษณะ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมล้วน ๆ มีทั้งหมด ๒๘ ข้อธรรม และในจำนวนนี้ ได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ จำนวน ๕๘ ประเภท

ลักษณะอุปมาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เมื่อนำแนวคิดและทฤษฎีอุปมาของจอห์น อาร์. เซอร์ล มาวิเคราะห์พบว่า สามารถเข้าได้กับแนวคิดและทฤษฎีของจอห์น อาร์. เซอร์ล เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังพบต่อไปอีกว่า ลักษณะอุปมาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา บางอุปมามีลักษณะพิเศษ คือมีการซ่อนส่วนประกอบของอุปมา บางครั้งซ่อนภาคประธาน [S] บางครั้งซ่อนภาคขยาย [P] ทำให้ผู้ฟังเกิดมโนภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

อนึ่ง จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์อุปมาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นแนวทางในการศึกษาอุปมาให้ยิ่งขึ้นไปในคัมภีร์อื่น ๆ ซึ่งสามารถศึกษาได้ทั้งในส่วนของอุปมาหลักธรรม อุปมานุคคณ อุปมาเหตุการณ์ อุปมาสภาวะธรรม และสามารถใช้นาแนวคิดและทฤษฎีของจอห์น อาร์. เซอร์ล ในการวิเคราะห์เป็นเรื่อง ๆ หรือเป็นคัมภีร์ ๆ ไป อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาพระพุทธศาสนาให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป